

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК ІМІГРАНТАМИ В КАНАДІ

SELF-GUIDED STUDY AS ONE OF THE METHODS OF ACQUIRING KNOWLEDGE AND SKILLS BY IMMIGRANTS IN CANADA

У статті висвітлено такий метод засвоєння знань та навичок імігрантами у Канаді як самостійне опрацювання матеріалу. Проаналізовано праці відомих науковців, які досліджували цю тематику. З'ясовано, що перед потенційними імігрантами чи новоприбулими дорослими особами постає питання вибору не лише навчальної програми, а й методу її забезпечення, який відповідає поставленим вимогам та цілям. Акцентовано увагу на визначенні терміна «метод навчання» та класифікації методів, що пропонують різні науковці. Важливими для дослідження є класифікація методів Ю. Бабанського та О. Михайличенко. Проведене дослідження дало можливість установити, що самостійне опрацювання інформації дорослими особами починається ще до імміграції в Канаду завдяки ознайомленню з інформацією про різні сфери життя суспільства, яка міститься у посібниках, представлених урядом країни. Зазначено, що метод самостійного опрацювання навчального матеріалу відіграє важливу роль під час пошуку необхідної інформації. Встановлено також, що самостійна робота широко використовується новоприбулими імігрантами у вивченні однієї з офіційних мов Канади. З огляду на те, що дорослі особи змушені працювати після імміграції у нову країну, самостійне вивчення мов дає такі переваги, як заощадження часу та можливість навчання у будь-який час. Варто зазначити, що федеральний та провінційні уряди потурбувалися про тих, хто опановує мову самостійно, пропонуючи путівники та довідники, які містять усю необхідну інформацію про способи опанування різних мовних аспектів, навчальну літературу, поради щодо засвоєння матеріалу та можливості застосування. З'ясовано, що самостійна робота також може застосовуватися для засвоєння навичок користування комп'ютером, що у майбутньому сприятиме участі у програмах чи курсах дистанційного навчання. Можна підсумувати: зважаючи на очевидні переваги самостійної роботи, вона набуває значної популярності серед імігрантів у Канаді.

Ключові слова: імігранти, Канада, методи навчання, навчання дорослих, самостійна робота.

The article highlights such a method of acquiring knowledge and skills by immigrants in Canada as self-guided mastering the material. The works of famous scientists who studied this topic have been analyzed. It has been found out that potential immigrants or newcomers are faced not only with the choice of curriculum, but also with the method that meets their requirements and goals. A great attention has been paid to the definition of the term "teaching method" and the classification of methods suggested by various scholars. The classifications of methods provided by Yu. Babansky and O. Mykhailychenko are important for our research. The study allowed us to state that adults' self-guided processing of data begins before immigration to Canada through the access to information on various life spheres of new society, which can be found in the manuals provided by the government. It has been pointed out that the method of self-guided study plays an important role in finding the necessary information. It has also been found out that self-guided study is widely used by newly arrived immigrants in the process of learning one of Canada's official languages. Taking into account the fact that adults have to work after immigrating to a new country, self-guided learning languages has the advantages of both saving time and the opportunity to study at any time. It is worth noting that the federal and provincial governments are concerned about those learning the language on their own, by offering guides and reference books that contain all the important and necessary information on how to master different language aspects, educational literature, pieces of advice on learning material and its application. It has been found out that self-guided study can also be used to develop computer skills, which will facilitate participation in distance-learning programmes or courses in the future. It can be concluded that taking into account obvious benefits of self-guided study, it is gaining considerable popularity among immigrants in Canada.

Key words: immigrants, Canada, teaching methods, adult learning, self-guided study.

УДК 37.37.01
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/34-2.5>

Бусько М.Б.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземних мов
Інституту гуманітарних
та соціальних наук
Національного університету
«Львівська політехніка»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Кожного року Канада приймає значну кількість осіб на проживання, оскільки постійний наплив імігрантів розглядається як цінний потенціал для розвитку економіки країни. Зважаючи на те, що інтеграція є двостороннім процесом, який вимагає зусиль та старань не лише від імігрантів, держава також уживає заходів, щоб допомогти імігрантам і полегшити процес адаптації у новій країні. Уряд намагається створити імігрантам такі ж умови і доступ до навчання, які є у грома-

дян країни. У Канаді відповідальність за забезпечення програм освіти дорослих несуть уряд країни та уряди провінцій/територій, навчальні заклади (коледжі, школи), низка громадських і добровільних організацій тощо. Коледжі пропонують навчання для дорослого працевлаштованого населення; міністерства та уряди, які відповідають за створення та надання навчальних програм із розвитку грамотності, вивчення офіційних мов, професійних навичок та інших програм для дорослих, забезпечують доступ до навчальних програм

самі або фінансують роботу інших організацій, які розробляють програмне забезпечення й організують навчання для дорослих, зокрема й іммігрантів [6].

Визначаючи пріоритетним завдання надання допомоги дорослим новоприбулим особам якнайшвидше інтегруватися у нове суспільство, уряд Канади, організації та установи різної форми власності пропонують різні форми та методи навчання, мета яких – задовольнити потреби майбутніх громадян в отриманні чи продовженні освіти. Завдання іммігрантів у цьому разі полягає в обранні відповідної та зручної для них форми навчання, що дасть можливість поєднувати його з іншими видами діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що дослідження навчання іммігрантів у системі освіти дорослих та різних методів її організації, зокрема в Канаді, посідають важливе місце. Як українські вчені, так і зарубіжні, зробили значний внесок у дослідження цієї проблеми. Проблема методів навчання вивчалася Ю. Бабанським, О. Михайличенко, І. Носаченко, О. Сандецькою, С. Сисоєвою. Так, самостійна робота стала темою для дослідження таких науковців, як І. Носаченко, О. Сандецька та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Значна увага науковців приділялася вивченню методів навчання дорослих. Проте дослідження самостійної роботи дорослих, зокрема іммігрантів, сприятиме їх ефективній інтеграції у нове суспільство.

Мета статті – дослідити самостійну роботу як метод навчання іммігрантів у Канаді, визначити сфери її застосування, проаналізувати переваги та недоліки такого навчання.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що на початковому етапі інтеграції іммігрантів у канадське суспільство важливим є не лише вибір навчальної програми для засвоєння необхідних знань та навичок, а й правильний підхід до методів забезпечення.

Відповідно до одного з визначень ми розглядаємо метод навчання як спосіб організації діяльності учасників процесу навчання (учня і викладача) з метою передання й засвоєння знань, умінь, навичок, якостей і моральних цінностей [4]. Метод навчання також передбачає «спосіб реалізації цілеспрямованої двосторонньої взаємодії учня та вчителя, спрямованої на озброєння учня знаннями, уміннями, навичками» [3, с. 113].

Науковці пропонують різноманітні класифікації методів навчання. Ю. Бабанський розділяє методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності на: перцептивні (словесні, наочні, практичні), що відображають як діяльність наставника, так і слухові, зорові, моторні сприй-

няття тих, хто навчається; логічні (індуктивні, дедуктивні), що відображають логіку викладу навчального матеріалу наставником і сприйняття його учнями; гностичні (пояснювально-репродуктивні, інформаційно-пошукові, частково-пошукові, метод дослідження); кібернетичний (управління та самоуправління навчально-пізнавальною діяльністю) [1, с. 42–43].

Дослідник О. Михайличенко зазначає, що методи навчання можна умовно поділити на 4 підгрупи: за джерелом подання і сприймання навчального матеріалу (словесні, наочні, практичні); за логікою передання та сприймання навчального матеріалу (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); за ступенем самостійності мислення осіб (репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі); за ступенем керівництва навчальною роботою (робота під керівництвом викладача, самостійна робота) [2].

Узагальнивши результати досліджень, сконцентрованих навколо проблеми класифікації методів навчання, проаналізувавши досвід Канади, можемо стверджувати, що для навчання дорослих іммігрантів пропонується поєднання таких методів навчання, як: словесні, наочні, практичні; аналітичні, синтетичні; репродуктивні; робота під керівництвом викладача, самостійна робота. Навчання дорослих іммігрантів у Канаді відбувається завдяки ефективному поєднанню різних методів, а наявність їх значної кількості дає можливість іммігрантам обирати навчальні пропозиції, що повністю відповідають їхнім потребам і можливостям.

Проте у цьому дослідженні особливий інтерес становить самостійна робота як метод засвоєння знань на навичок іммігрантами в Канаді.

Варто зазначити, що метод самостійного опрацювання застосовується особами, що починають навчання ще до прибуття у Канаду. Інформацію про різні аспекти життя в обраній ними країні можна отримати з книжок та путівників, розроблених спеціально для іммігрантів у Канаду, а досить часто і для іммігрантів у певну провінцію Канади. Оскільки путівники є власністю міністерств і департаментів Канади, не завжди є можливість придбати їх до імміграції. І саме для цього відповідні міністерства і департаменти розміщують такі путівники в електронному форматі на своїх сайтах, що значно полегшує доступ до них.

Отже, імміграційний процес розпочинається ще задовго до приїзду в нову країну – коли іммігранти тільки ознайомлюються з такими аспектами життєдіяльності Канади, як спосіб життя, транспорт, система охорони здоров'я, економіка країни, можливості працевлаштування, навчання тощо. Тому надзвичайно важливим для майбутніх іммігрантів є отримання інформації про особливості кожної провінції: клімат, промисловість, економіку

тощо. Будь-яка інформація стосовно всіх аспектів та сфер життя у Канаді розміщена в путівниках, розроблених федеральним урядом або урядами провінцій і територій, а також її можна знайти на сайті відповідних департаментів. Власне, тут і починається застосування навичок самостійного навчання, коли потрібно знайти, проаналізувати і засвоїти важливу інформацію щодо умов імміграції та подальшого проживання в Канаді.

Після прибуття іммігранти отримують путівник «Вітаємо в Канаді: що ви повинні знати» [11]. Якщо іммігранти не ознайомились із життям у Канаді ще до прибуття, то цей путівник надасть інформацію, необхідну для адаптації та життя у канадському суспільстві на початковому етапі інтеграції. Ця інформація представлена на офіційному сайті Департаменту громадянства та імміграції Канади або у серії путівників і навчальних посібників, виданих цим же департаментом.

Наступним важливим кроком в інтеграції іммігрантів є вивчення однієї з офіційних мов країни, що пропонується різними організаціями та установами. Беручи до уваги те, що іноді іммігранти працевлаштовуються одразу після прибуття і не мають достатньо часу і можливостей, щоб відвідувати курси, то і тут самостійне навчання стає у нагоді. А уряд країни потурбувався, щоб забезпечити новоприбулих осіб необхідною інформацією та матеріалами.

Для осіб, які збираються опанувати нову мову самостійно, уряди деяких провінцій пропонують путівники та довідники, які містять усю важливу та необхідну інформацію. Наприклад, уряд провінції Манітоба представив таку інформацію в путівнику «Вивчайте мову самостійно: допомога тим, хто вивчає мову самостійно». Тут представлена інформація щодо вимог знання мови для кожного рівня програми «Канадські мовні ступені». Крім цього, представлені дані про джерела інформації для вивчення різних аспектів мови, таких як читання, письмо, сприймання на слух та розмовна мова, а також Інтернет-сайтів, що спеціалізуються на вивченні окремих мовних аспектів, мови для повсякденного і професійного використання. Крім цього, значна увага приділена наданню інформації про бібліотеки, книжкові крамниці, що пропонують необхідну навчальну літературу тощо. Важливе місце у довіднику займає розділ, у якому запропоновано значну кількість методів вивчення мови, таких як самостійне створення навчальних груп, прослуховування програм на телебаченні та радіо, записування власного голосу, постійне нотування нових слів, розмова англійською з іншими членами сім'ї, відвідування бібліотеки, читання дитячої літератури тощо. Особливе місце займає частина, у якій пропонуються поради щодо способів засвоєння словникового запасу, кращого запам'ятовування, розуміння навчальної інформа-

ції тощо [9]. Подібна інформація міститься також у путівнику «Вивчайте мову самостійно: допомога та ресурси тим, хто вивчає англійську мову у провінції Нова Шотландія» (англ. – Practice English on Your Own: Self-Study Ideas and Resources for English Language Learners in Nova Scotia). Отже, володіючи такою кількістю інформації, іммігранти зіштовхуються зі значно меншою кількістю перешкод на шляху до опанування мови самостійно.

Зазначимо, що у різних провінціях методи вивчення мов, що пропонуються іммігрантам, мають свою специфіку. Наприклад, у провінції Манітоба через навчальну мережу «Англійська в режимі онлайн» (англ. – English Online) вивчення англійської мови для іммігрантів пропонується як:

- самостійне навчання, де підготовані завдання відповідають рівню «Канадських мовних ступенів» і виконуються на Інтернет-сайті, допомагаючи визначити та покращити рівень знання мови;

- навчання під керівництвом наставника, під час якого вчитель надає необхідний матеріал за допомогою Інтернету, допомагаючи за необхідності;

- навчальна та технічна підтримка, яка забезпечує засоби для встановлення зв'язку між учителем та учнями, даючи можливість учням консультуватися щодо виконання завдань, а вчителям – отримати технічну підтримку щодо засобів навчання;

- навчання в режимі онлайн, що дає можливість учням слідкувати за власним прогресом, а вчителям – оцінити розвиток умінь і навичок, успішність учнів тощо [7].

Перевагами методу самостійного опрацювання матеріалу для іммігрантів є те, що він не вимагає визначеного чи обмеженого часу і значних зусиль. Для додаткової зручності деякі міністерства пропонують ці путівники не тільки англійською чи французькою, а й іншими іноземними мовами для осіб, які ще не знають жодної з офіційних мов країни. Так, наприклад, уряд провінції Британська Колумбія представив «Довідник для новоприбулих у провінцію Британська Колумбія: можливості та послуги» 11 мовами і планується його переклад ще й іншими мовами, що значно сприяє розширенню аудиторії.

Методи самостійного засвоєння матеріалу і розвитку навичок за допомогою підручників та посібників пропонуються іммігрантам для розвитку навичок користування комп'ютером. Наприклад, у провінції Нова Шотландія іммігрантам, які засвоюють англійську як другу мову, пропонується серія спеціальних посібників, розроблених Навчальним центром для іммігрантів у місті Галіфакс. Ці посібники охоплюють матеріал, який висвітлює основи користування Інтернетом, що є не менш важливим для дистанційного навчання. Вони розраховані як

на самостійне навчання, так і на навчання у класі з учителем, де теоретичний матеріал супроводжується виконанням практичних завдань і використанням значної кількості необхідних Інтернет-ресурсів як у навчанні, так і в повсякденному житті, що значно полегшує процес навчання [10].

Зауважимо: обираючи навчання за допомогою Інтернет-технологій, потрібно брати до уваги те, що одні програми можуть бути розраховані на самостійне засвоєння необхідних знань учнями, а інші – створені як навчальні засоби для вчителя з метою надання допомоги учням, полегшення та вдосконалення процесу навчання.

Зважаючи на той факт, що вивчення мови для іммігрантів є важливим та необхідним елементом успішної адаптації, але через певні життєві ситуації не всі вони мають можливість приділяти навчанню багато часу, у Канаді пропонується ще один вид самостійного навчання – дистанційне, що є відповіддю на потреби тих іммігрантів, які не мають доступу до Інтернету. Наприклад, у провінціях Альберта, Манітоба, Онтаріо та інших англійську мову можна вивчати за допомогою уроків, які базуються на прослуховуванні розповідей та останніх новин, що транслюються на радіо. Уроки мають розроблені версії матеріалу для самостійного вивчення та засвоєння в класі. Також усі уроки, включаючи розроблені до них завдання та відповіді для самоперевірки, подані в електронному форматі і розміщені в Інтернет-мережі. Таке навчання охоплює всі аспекти вивчення мови і розраховане на дорослих, які вже мають базові знання мови. Розповіді та інтерв'ю, використані на уроках, допоможуть більше дізнатися про життя у провінціях, а також удосконалити навички усного мовлення, необхідні як для життя у канадському суспільстві, так і для роботи [5; 8].

Висновки. У процесі дослідження виявлено: незважаючи на різноманіття методів навчання, що пропонуються новоприбулим дорослим осо-

бам чи потенційним іммігрантам у Канаду, самостійне опанування матеріалу все ж є досить популярним. Варто наголосити на його основних перевагах, таких як навчання у будь-який зручний час, можливість обрати зручний темп залежно від життєвих обставин, а також поєднання роботи та засвоєння нових знань. Проте таке навчання вимагає навиків самоорганізації та цілеспрямованості.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у дослідженні інших методів навчання дорослих іммігрантів у Канаді.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабанский Ю.К. Оптимизация процесса обучения: общедидактический аспект. Москва : Педагогика, 1977. 256 с.
2. Михайличенко О.В. Методика викладання громадських дисциплін у вищій школі: навчальний посібник. Суми: СумДПУ, 2009. 122 с.
3. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. 482 с.
4. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
5. CBC Manitoba. URL: <http://www.cbc.ca/manitoba/eal>.
6. Council of Ministers of Education of Canada. URL: <http://www.cmec.ca>.
7. Learning English Online. URL: <http://www.youenglishonline.ca>.
8. LearningEnglishwithCBC. URL: <http://www.cbc.ca/edmonton/eal>.
9. Practise English on your own: self-study ideas for English language learners in Nova Scotia. Halifax Immigrant Learning Centre, 2008. 56 p.
10. The ESL Computer Book: The Internet using Microsoft Explorer. Halifax Immigrant Learning Centre, March 2007. 60 p.
11. Welcome to Canada: What you should know. Citizenship and Immigration Canada, 2013. 146 p.